

CH
2813

C. 18.

INNOENZ
PAPST

Cl 2565

DECLAMA

TIO IN LAUDE MEBRI

ETATIS, MIRE FESTI

ua, Lipsiae in corona uirorum do-

ctissimorum pronunciata, ante

hac non edita.

ENCOMIVM

MVSCAE ELVCIANO,

Interprete Christophoro He

gendorphino.

EBRIETAS LO

quitur .

Vos compotores , Lurcones , uos Comedones .

Currite , quos nostri , currite , tangit amor .

En hodie nostræ reboabit buccina laudis

Currite , io , molli cingite fronde comam .

En hodie lapsum toto reparabitur orbe

Imperium , o foelix terq; quaterq; dies .

Quod si quis uestrum , Iuuenes , non uenerit , illi

Imprecor , ut nunq̄ pocula plena bibat .

Imprecor ut Bacchi nullo capiatur amore .

Vt Cereris sapiant pocula nulla precor .

Imprecor ut pulchris placeat non ille puellis .

Qui timet hæc , hodie promptus adesse potest .

F
I N I
S

CLARISSI

M O V I R O F R A N C I S C O

P A R C E N I O S O L D A N O I V

ris utriusq; Licentiato, Reuerendissimi
in Christo patris ac Domini, domini Io-
hannis, Episcopi Culmensis &c. à Se-
cretis, Christophorus Hegendorph-
nus faustū nouum annū precatur.

OLENT, IAM NO-
uo incunte anno, Francisce
clarissime, christiani mutuis
xeniolis inter se certare, qui-
ritus ut solennis est, ita mi-
hi non omnino improbandus
uidetur. Etenim ista ultro ci-
troq; missitandorum munerum uicissitudine, alius ali-
um admonet, ut si quid reliquiarum ueteris anni, ani-
mo suo insideat, iam nouo appetente anno, expuat,
Christo, cum in omnium hominum, tum in priua-
tam cuiuslibet salutem, in lucem edito, uiuere post-
hac meditetur. Huc enim munera missitandi consue-
tudinem spectare puto. Quod si qui (ut rebus omni-
bus ferè in peius abutimur) alio retulerint, suo malo

E N C O M I V M

faciant. Ego uero, Clarissime Francisce, cum dispi-
cerem, quo nam munere & consuetudini illi facerem
satis, & iam ineuntis anni monumentum mitterem,
mentem subiit, declamatio quaedam in Ebrietatis lau-
dem, à me quidem conscripta, sed à Iohanne Cono-
pat, iuvene admodum studioso Lipsiæ in doctissimorū
uirorū corona pronūtiata. Hanc igitur typis excusam
ad te mitto, quæ licet prima fronte, non adeo Ἄωρον
ἔυδωρον, non adeo solenni illi mittendorū munerum
consuetudini congruere, uideri possit, tamen si pressius
introspectatur, nihil inepti à me tibi obtrusum esse, uel
Momo iudice, contenderim. Siquidē Ebrietatis decla-
mationem ad te mitto, non quod nos Ebrietatis studiū
christiano hoīe dignū censeamus, non quod tibi illius
studiū uelut ex Tripode persuadere cupiamus, sed ut
conatum nostrum, in re illa tam ridicula, tam spur-
ca laudanda uideres. Sed ut ueluti Glaucō apud Plato-
nem iniustitiam laudans, alterum quendam ad iusti-
ciæ laudem prouocat. Ita nos Ebrietatis laude, te
quoq; uirum eloquentissimum, ad σωφροσύνης lau-
dem lacefferemus. Et his duabus rationibus, opinor,
me non tam tibi uiro optimo, q̄ onerosis illis ἕκαστῶ
ἔργῳ facturum satis, qui alioqui, si forte istam meam
declamationem legerent, clamare possent, me com-
munem esse corruptelam hominum, me pestem esse
Reipub.

E B R I E T A T I S

Reipub. Christianæ, ut qui homines, ad id uicij, ora-
 tionis ueluti classico, inuitem, quo nullum est homi-
 nibus indignius, nullum detestabilius. At uero cum
 à me nihil aliud, q̄ styli periculum quæsitum, cum me,
 te ad sobrietatis laudem euocare, uoluisse, audierint,
 à calumnijs haud dubie abstinebunt. Requiret multi
 copiosiore argumenti huius tractationem. Requiret
 multi elegantiam orationis, sed illam tempus, quod argu-
 mēto scribēdo dabatur, perexiguū, non permittebat.
 Hæc uero in uiribus nostris non erat, cōtentus à me oc-
 casionem uberius tractādi illis præbitā, qui longo scri-
 bendi usu, elegātiā orationis Atticā, sibi pepererūt.
 Tu uero Francisce optime, declamationē istam eo quo
 à me datur animo, accipe. Datur uero à me animo pro-
 fus cādido, datur ut iam noui ineuntis anni, immo mei
 potius $\mu\upsilon\eta\mu\acute{o}\sigma\upsilon\upsilon\upsilon\upsilon$ quoddam apud te habeas. Datur
 ut breui, qua es eloquentia uir, sobrietatis laude, nos
 cum Ebrietate nostra ad palinodiam adigas. Quod si
 aliquando aliquid maturius, non admodum fertilis in-
 genij nostri agellus produxerit, tibi quoq; mittetur.
 Iam præcoquum illum fructum, boni æquiq; facito.
 Bene uale in Christo IESV, & me Reuerendissimo
 in Christo patri & Domino, domino Ioanni Episcopo
 tuo, cuius literis, emoriar, si quid mihi iucundius unq̄
 acciderit, ut soles, commendato.

aa iij

E N C O M I V M

NON DVBIUM EST mihi, auditores iucundissimi, quin laudaturus apud uos sobrios Ebrietatem, bis ebruus appariturus sim, partim quod homo ego iuuenis, dicendi imperitus ex hoc suggesto, in tanta literatissimorum uirorum corona, in tanta studiosorum iuuenū turba dicturus prodierim, partim quod de re tam absurda, tam ridicula, tam Christiano homine, ut in speciem uideri potest, indigna, dicturus uenerim. Sed agite, auditores optimi, quod ego ex hoc pulpito dico, non nouum exemplum est, non à me hodie in scholas inuectum. Fuerunt ante me plures, licet ingenio, facundia me longe superiores, iuuenes tamen fuerunt, qui hunc declamandi morem, aliquandiu explosum, in scholas magno studiorum nostrorum commodo, reduxerunt, illorum exemplo, immo uestra potius, auditores, benignitate animatus, hanc cathedram conscendi. Vos auditores, adeste æquo animo, & qui æquales meos candide audiistis, me quoq; candide audiatis, oro. Ne finite quæso me mea de uobis apud animum concepta persuasionem frustrari. Quod si me non expectata dicendi facultas sequetur, si aliquando pronuntiando

E B R I E T A T I S

tiando me turpiter dedero, reputatē me iuuenem esse,
 qui eloquentiæ studiosus potius, quàm eloquens esse
 possit, reputate me de Ebrietate dicere, quæ licet sa-
 cundissima sit, tamen sæpe uerborum torrente, uelu-
 ti tempestate quadam abrepta, hæret. Porro, quod
 de Ebrietate apud uos sobrios, dicturus prodij, nec
 ipsum culpæ quis poterit, siquidem ut oculati po-
 tius quàm oculis capti, de colore iudicant, sic uos sobrij quàm
 ebrij probanda an exigenda sit Ebrietas, melius decre-
 ueritis. Pro tribunalibus turpe iudicatur, si cognitio-
 nem anteuertant calculi, nec sententia fertur, nisi cau-
 sa diligenter expensa. Vos prius quæso audite et rem
 cognoscite, deinde, si uidetur, damnate, ac reijcite,
 hoc tantum abest ut uerear, ut etiam me hydropotis
 persuasurum confidā, Ebrietatē esse antiquitatis gra-
 tia admirandam, utilitate refertissimam. Quæ cum
 ostendero, uestra adsit æquanimitas, et qui sobrij,
 ut opinor, adestis omnes, sobrie iudicate. Sed iam
 ad rem, multas res commendat antiquitas, at quid
 Ebrietate antiquius? Ut quæ à Iudæis, Græcis, Tro-
 ianis, et cæteris denique populis uetustissimis, in hæc
 nostra tempora, ad hos nostros populos deducta est.
 Ego, ne exemplorū farragine uobis molestus sim,
 paucula quædam conuerram. Noe uir ille Iudæus, ho-
 mo adeo iustus, ut etiam cum Deo ambulasse in scri-

Noe

E N C O M I V M

ptura dicatur, præterq̄ quod uineam plantabat, in qua uinum, præsens admodum Ebrietatis effector, proueniret, ipse quoq; uinum, quod felicissime prouenerat, bibens, inebriatus est. Sic enim scriptura de illo loquitur. Loth, uir Deo in paucis charus, ut quem Deus quãdo iam Sodomam, quãdo Gomorrhã incendio conflagrare uellet, cum familia sua superstitem esse, uel demissis de cœlo angelis, uoluerit, adeo Ebrietatis studiosus fuit, ut aliquando ebrius cum suis ipsius filiabus cõcubuerit. Quid dicam de Ioseph, qui nobis ipsissime Christum adumbrat, an non Ebrietati indulgit? Scriptura certe narrat Ioseph, & fratres qui fame uel Saguntina ingruente ad sese uenerant, & lautissime accepisse, & ad Ebrietatem usq; cum illis bibisse. Quis nunc uestrum, optimi auditores, nõ admiratur Ebrietatem? ut quæ ab orbe condito, à tam sanctis uiris, tam sancte culta sit? De græcorum erga Ebrietatem studio, quid attinet multa commemorare? cum plena sit testimoniorum uetustas, cum Alcibiades uel hac una immortalitatem sibi compararit. Extat Platonis symposium, extant Plutarchi quæstiones conuiuales, ex quibus facile conijcere licet, quàm illa gens Ebrietatis studiosa fuerit, quantum Ebrietati tribuerit, nempe quæ inter pocula de rebus grauissimis dimicarit, consultarit. Extant Ebrietatis apud græcos elo-

Loth

Ioseph

Græcorum
Ebrietas

cos elo

E B R I E T A T I S

cos elogia q̄ plurima. Ego ne Chrysippeo rerum acer
 uo, molestus sum, uel unum ex Equitibus Aristopha- Encomium
 nis Encomion adferam. ὅταν πίνωσι ἄνθρωποι ebrietatis ex
 τότε πλεῖστοι, διαπράττουσι, νικῶσι δίκας, Aristophane
 ὁ δαίμωνοῦσι, Hoc est, quando biberint homines,
 tunc ditescunt, peragunt, uincunt caussas, bene for-
 tunati euadunt. Græci ne Ebrietatis studium interci-
 deret, leges quasdam symposiorum promulgabant.
 Inter alias est lex illa nulli non opinor, melius q̄ un- Leges sympo-
 gues sui, nota. ἢ πίνει ἢ ἀπιθι. Aut bibat aut abeat. siorum
 Est ἡ illa lex, ἢ πέντε πίνειν, ἢ τρία, ἢ μὴ τέτ-
 τάρα. hoc est, aut quinque bibe, aut tria, aut ne quat-
 tuor. Est tertia lex, μισῶ μνάμονα συμπότῳ In primo ser-
 Odi memorem compotorem. Plutarchus ἔ orator mone cōiuali
 ἔ Philosophus grauissimus, scribit Dores in Sicilia
 symposiorum præfectos μνάμονας appellasse, quos
 latini modiperatores uocāt, autore Nonio Marcello,
 quod bibendi modum imperarent, ἔ hæc quidem de
 Græcis. Venio ad Romanos, qui usq; adeo Ebrietatis
 cultores fuerunt, ut mihi uix uerisimile sit, Francisca
 nos suum Franciscum, Dominicastrōs suum Domini- Romanorum
 cum religiosius colere. Tiberius Claudius Nero im- ebrietas
 perator Romanus longe clarissimus, adeo uini auidus
 fuit, ut pro Tiberio Claudio Nerone, Biberius Cal-
 dius Mero appellaretur, quæ cognomenta tantū abest,

E N C O M I V M

ut laudum suarum gloriam obscuratura putaret, ut
 etiam hinc uel unicam gloriam apud posteros spera-
 rit. Lucius Piso, quod biduo, duabusq; noctibus, po-
 tationem apud Tiberium Cæsarem continuasset, ur-
 bis Romane præfecturam adeptus est. Prætereo Dry-
 sum Cæsarem, in quo, Tiberium dicam an Biberiū,
 bibendi fortitudine renatum credas. Taceo Marcum
 Antonium, ut nulla aliare, Ebrietatis tamen gloria
 clarissimum. Omitto Catonem, morum Censorem
 grauissimum, qui ut alijs rebus omnibus, ita & Ebrī-
 etatis laude alijs palmam præripuit. Agite uero audi-
 tores optimi, an non hæc exempla Ebrietatem mira-
 bilem, honestā reddunt? Possem hic recensere AEgy-
 ptios, apud quos ne Ebrietatis numen excluderetur,
 AEgyptij potum ex fruge confici solitum fuisse, Plinius autor
 est. Possem hic commemorare Hispanos, qui omnes
 Ebrietatis placidissimum numen religiosissime colue-
 runt. Sed uenio ad nostros populos, qui ut omnia à
 ueteribus, ita Ebrietatis quoq; studium, uelut per ma-
 nus acceperunt. Est apud nos gens Saxonica, adeo
 Ebrietatis laude celebris, ut præ illa, Græcia sobria fuis-
 se uideri possit. Dabit mihi ueniam, quicumq; ade-
 stis Saxones. Nam non tam lædendi patriam uestram,
 populares uestros, quàm ornandi Ebrietatem gratia,
 uestri mentionem facio. Spartam nactus sum, hanc
 ornem

Saxonum
 Ebrietas

EBRIETATIS

ornem oportet. Neq; uero uos Saxones, hanc laudem uobis priuatim asseritis. Date mihi populum Germanicum, qui non libenter bibat, qui non Ebrietatis studio impendio deditus sit. Date mihi Francum, date mihi Sueuum, date mihi Bauarum, date Polonum, si non Ebrietatis Symyctes uel religiosissimus fuerit, nullum recusabo supplicium, adeo uerum est quod Erasmus ille magnus scribit ut Britannos πολυφαιαλας, ita Germanos πολυποσίαλας laudem uendicare. Nō parum Ebrietatem cohonestant, tot comptandi rationes, à tot populis, & inuenta & ad posteros ueluti per manus tradita. Sunt qui ad Musarum, sunt qui ad Gratiarum nomina comptant. Certatur poculis dimidiatis, contenditur integris poculis, pleriq; contendunt trifolijs, addito ne parum uinosi putentur, auctario quodam non uulgari. In plerisq; regionibus & plenis uasis comptationis certamina sumuntur. Nobiles fere familiares suos poculo quodam honorario, quod græce significantius q̄ latine βυελευθειν appellaueris, excipiunt. Pleriq; peracta comptatione, in harenam descendunt, adeo belli gladiatores, ut sæpe uitro abiecto, abiecto poculo in medio luto se prouoluant. Certatur & poculis feriarum Pentecostes. Vulgaris comptandi ratio est, si duo calicem exiccent. Sed quid arenam metior? citius Iupiter

Comptandi
rationes

Eyn wil
Kummen

E N C O M I V M

tellurem effundet in undas, diluuium miscens, ut inquit Poeta, quae ego omnes comptandi rationes percensue-
 ro. Has uero paucas quasdam enumeravi, ut ostende-
 rem uobis, quae nullo non studio solers in rebus inueni-
 endis mortaliu[m] genus, Ebrietatem promoueret, hone-
 staret, coleret. Sed parum sit Ebrietatem tot popu-
 lis, tot legibus, tot ceremonijs celebrari, cohonestari,
 nisi etiam ostendero, nos natura duce, ad Ebrieta-
 tem inflammari. Natura quot quaeuo uini genera pro-
 ducit? quae si quis ipso numero, quod aiunt, explora-
 ta habere uult, Plinium lib. 24. historiae mundi excu-
 tiat. Cur uero natura in tot uini generibus producen-
 dis occuparetur, nisi nos illis μετρί κός, liceat mihi
 graece dicere, uti uellet? In nostris regionibus lupus
 salictarius prouenit, ex quo Lipsenses ceruisiam con-
 ficiunt. In Saxoniam partim ex tritico, partim ex hor-
 deo ceruisia paratur. Natura uero cur tot potus ge-
 nera, tot res ad potus facientes, produceret? exco-
 leret? nisi nos κατὰ κός, ut graeca uoce utar, po-
 tare uellet? Sed quid tam multa de honestate Ebrieta-
 tis uerba fundo? expectatis dubio procul et illius utili-
 tatem, quam cum uobis recensuero, uos quaeuo, ut ha-
 ctenus fecistis, benignas mihi dicenti praebete aures.
 Nec dubito. quin futura commodorum Ebrietatis com-
 memoracione, auris quantumuis delassata recreari pos-
 sit.

Lupus salicta-
 rius

EBRIETATIS

sit. Principio Homerus ille ingeniorum fons, in ulti-
 mo Iliados libro, sane q̄ eleganter scribit duo dolia in Commoda
 Iouis lumine sita esse, quorum alterum sit plenum tri- ebrietatis
 stibus, alterum letis, ex quibus ille, mortalium fortu-
 nam temperans Homerus
 ΑΛΛΟΤΕ Μῦ ΤΕ ΚΑΚῶ ὄγε κ' ὕγε
 ΤΖ ἌΛΛΟΤΕ Λ' ἔδλω, hoc est, nunc letis uitam
 miscet nunc tristibus idem. Verum admodū maligne
 temperat Iupiter ille homericus, nimio plus admiscens
 malorum q̄ bonorum, ut si suam quisq; fortunam ad
 calculum uocet, minima sit futura ratio illorum quae
 nobis ex animi sententia eueniunt. Id quod elegan- Pindarus
 ter dictum est à Pindaro ἐν β' πρ' ἔδλων, πῖμα ἄ
 σὺν δυο δάιον τζ εροβῖσ. Quae sic transpones. Ad
 unum tantum bonum, duo pariter incōmoda morta-
 libus in mortales distribuunt. Iam si quid esset, quod
 tantorum malorum sensum, si non prorsus auferret,
 at saltem mitigaret, an tantum non obuijs manibus,
 ut aiunt, arripiendum esset? Si quis corporis morbo
 affluctatur, & remedium quoddam nactus est, quod
 si non penitus morbum tollit, at saltem lenit, Deus
 bone, q̄ illud obseruat, magnificat, iactitat. Quāto plu-
 ris faciundum esset, quod pestulentissimos animi mor-
 bos, nocentissimas animi curas, si non stirpitus eucl- Ebrietas anti-
 leret, at tolerabiliores redderet. Si autem quid aliud mi morbis me
 est, quod animi morbis, quod curis medetur, Ebrietas detur

E N C O M I V M

certe est, quotus enim quisque tam ærumnosus est? tam
 inexplicabili curarum labyrintho implicitus? tam con-
 tracta fronte? quin, si paulo meracius biberit, ærum-
 narum, curarum obliuiscatur, frontem explicet, spes
 iubeat esse ratas. Hoc enim uult illud Nepenthe *ἄνω*
δύωρ ut Plutarchi uoce utar, quod Helena Telema-
 cho iam adeo sollicito propinans, omnes curas animi
 abstergit. Poetæ rerum omnium adumbratores Bac-
 chum nullo alio nomine Liberum uocant, nisi quod
 mentem curis, sollicitudinibus, morbis animi crudelis-
 simis liberat. Sunt in urbibus Ciues qui sobrii pro-
 pter fortunæ malignitatem, nec interdium, nec noctu
 suauiter quiescere possunt. Interdium sæpe à creditori-
 bus appellantur, in ius uocantur, in neruum ire iu-
 bentur. Iam postulat uxor ad macellum pecuniam,
 Iam liberi ad emendos panes pecuniam efflagitant.
 Multum illis dandum est, sed quod dent, exiguum sup-
 peditat, nam nihil dicere religio est. Noctu eadem cu-
 re uel citis quadrigis recurrunt. Recursat animo cre-
 ditorum tyrannis, rei familiaris inopia, mentē subit
 in tam angustiissima re, longissimam illis alendam esse
 familiam. Cogitant omnia sua pignora opposita esse,
 dolent se *ἄγεδοι ἢ φέγεδοι*, ut inquit
 Strep-siades apud Aristophanem. At ubi largioribus
 poculis sese ingurgitarint, Iesu bone, quos non Cre-
 sos,

E B R I E T A T I S

fos, quos non Lucullos præ se contemnunt. Iesu bone, quæ animo beatissimi sunt, etiam si re, uel paupertate pauperiores sint. Cura debitorum nihil animum illorum tangit, nihil de alendis liberis, nihil de alenda tota familia distorquentur, non quid in ius uocati respondeant iudici, reputant. Homines illi infelicissimi quidem sunt, sed Ebrietatis beneficio, felicissimi, ut quæ animum curarum pondere, uel Aethna graui ore oneratum, exonerat, ut quæ animum moerore tantum non confectum, omni læticia delibutum reddit, Adeo uerum est quod Homerus scribit.

ἢ δὲ Λιόνυστον σήμερον τέκε χάριμα βροτῶν
 Et hinc esse opinor, quod Lipsenses ciues ceruisiam & domesticam & Torgensem Gaudium uocant. Etenim homines quantumuis miseros, tristes, miro gaudio perfundit. Monachi certe qui ferre possent tot labores? tot uigiliarum, tot excubiarum, ut sic dicam, Iliadas? qui absoluere possent tam iniquum precum diurnarum, iuxta ac nocturnarum pensum? si non aliquando uel uino optimo, uel ceruisia exquisitissima sese exhilararent? Sed quid de monachis tantum dico? date mihi ullum hominum genus, quod non hoc commodi ex Ebrietate capiat, quod non molestum curarum agmen, huius præsidio profliget, quod non labores suos adamantinos, dulci adeo Ebrietatis laxæ

Cur ceruisia
 tam Lipsensis
 quæ Torgensis
 Gaudium dicatur

EBRIETATIS

mento mitiget, molliat. En habetis Ebrietatem ani-
 Ebrietas cor- ni morbos lenire, quid si corporis quoq; mala mitti-
 poris morbos gare probem? quid uultis amplius? An non uero con-
 mitigat spicitis homines, quātumuis morbo graui implicitos,
 si largius biberint, tantum non reualescere? quod si
 uerbis parum creditis, at factis credite. Agitur in
 in Neupurcē Mysia circiter serias Petri & Pauli mercatus quidam
 in oppido non procul à Lipsia, ad quem gallico mor-
 bo correpti, claudi, muti, cæci, breuiter nulli non
 ægroti confluunt. A prandio ubi bene poti sunt, pub-
 licas choreas ductitant. Illic subito uideas è gallo gal-
 laceo, gallum gallinaceum fieri, claudum quouis pas-
 sere salaciorem, quauis capra petulantio rem saltitare,
 mutum si non loqui, at gestire loquendum, cæcum
 uel nullo ductore, nullo loco impingere. Tam saluta-
 ris res est Ebrietas, ut etiam morbos corporis si non
 prorsus aufert, at leniat, molliat. His commodis ac-
 cedit illud quoq; . Philosophorum sententiæ in hoc
 conspirant, homines præter rationis usum, orationis
 facultate bestiis præstare. Iam uero parum referret
 homines oratiõe bruta antecellere, nisi pari facultate,
 Ebrietas homi pari successu, in omnes transfunderetur. Ut uero ex
 nes facundos æquo in omnes oratio transfundatur sola Ebrietas
 facit præstat, cui rei fidem facit uersiculus ille uel pueris
 notus, Fluit melior post pocula sermo. Item ille Ho-

ratianus

E N C O M I V M

*rati*anus testatur. Fœcundi calices quem non fecere
 disertum? Id uerum esse, quotidiana experientia
 discimus. Agricoli natura alioqui taciturni, natura
 ἀκετόμυθοι, cum ceruisia madent, O quos non Indiserti in
 Stentores, O quos non porticus ἐπαίχσας, O quos uerbis
 non ferme Nestores loquendo, clamitando superant?
 Id quod à uero non alienum esse, neminem uestrum ig Plutarchus de
 norare arbitror, qui modo in tabernis ceruisiarijs, in inani loquaci
 Oenopolijs uersatus est. Solemus illos qui ad nos mit- tate.
 tütur, prius iubere, ut bibant, ἢ, quod in mādatis se
 cum ad nos deferunt, exponant. Vnde Achilles lega Homerus in
 tos illos ad se placandum missos, prius liberioribus po 9 Iliados
 culis reficit, ἢ legationis mandata percenseant. In
 nuptijs primum omnes muti, omnes elingues sunt,
 at ubi ceruisia maduerint, uiro incaluerint, nulla nō
 æra dodonea, nulla non Archite crepitacula, uocife
 rando, saltitando superant. Qui nobiscum prandēt,
 qui nobiscum cœnant, si rogantur cur tam taciturni
 sint, mox illud ἔ ἀληθές in promptu habent, se ad
 huc sobrios esse, mox ubi paululum biberint, se lo=
 quatiores fore. Et sunt hæc admiratione digna. Sed Psittacus lo=
 audite Aristotelem libro de naturis animātium s. nar. quator fit, si
 rantem, Psittacum quoq; loquatiorem fieri, si uinum uinū biberit
 biberit. Quid? quod uinum, unus Ebrietatis autor,
 non parū ad ingenij acrimoniam facit? Audire enim

E B R I E T A T I S

est operæpretium hoc nostro seculo, quàm agricolæ ad pocula de Eccio, de Luthero uelut pro focis & aris digladiantur. Audimus quæ bene poti biblia teneant, biblia interpretentur, nulli monacho, nulli sacerdoti cedant. Hinc est opinor quod cum Apostoli, spiritui sancto illorum pectoribus illapso, magnifica Deo loquerentur, plerisque musco pleni uisi sunt. O utinam etatem usque plerique nostri temporis Apostoli, si non quotidie, at saltem die dominico uel μενεξὶ μέθης biberent, ut pro Dormi secure, Scala cæli, purissimum Christi Euangelium docere possent. Penè silentio præterierant Poetas, qui sobrii, nihil posteritate dignum, nihil uenustum præstare possunt, at ebrii, nihil non elegans, nihil non cedro dignum euomunt. Suffragatur mihi Horatius, qui præterquæ quod Homerum illum Poetarum alpha, uinosum appellat, addit quoque. Nulla placere diu, neque uiuere carmina possunt, quæ scribuntur aquæ potoribus. Adstipulatur uersiculus ille pro uerbialis apud Athenæum secundo diognosophistarum libro ὕδατος ἢ τίνων χηρὸν οὐδὲν ἐν τέλει. Omitto Poetam dicentem, Possum nil ego sobrius, bibenti succurrunt quindecim poetæ. Quis non igitur Ebrietatem amabit? quis non illam amplectetur? ut quæ orationis uim, qua bestias excellimus, in nobis ex æquo exuscitat, è crassis, stupidis, ingeniosos, industrios, penè

Astorum 2.

Id est, ad ebrietatem usque

Poetæ

Homerus uinosus

Id est, aquam bibens nihil probum & utile paries

E N C O M I V M

penè dixeram, θεολήπρους facit, quæ Poetas, aues
 adeo raras, reddit. Et sunt hæc quidem commoda ma id est, Deo
 xima, sed audietis non minora. Alcibiades in Sympo afflato
 sio Platonis οἶνος inquit, ἀνεβ' παίδων ἢ μὲν παύ
 σαρ ἢν ἀληθῆς hoc est. Vinum & sine pueritia & In uino
 cum pueritia ueridicum est. Magistratus nescio quæ ueritas
 tormentorum genera excogitant, quibus uerum à fu
 ribus, homicidis, sacrilegis exculpant, cum id Ebrī
 etate leni, ut Horatius inquit, tormento & citius
 & efficacius efficere possint. Quantum quæso tem
 poris exigitur? dum carnifex, hominem aliquem aut
 in tympanum, aut scalas distractum, candelis arden
 tibus sub axillas adurit, cum membratim corpus didu
 cit, sæpe illa inhumana inhumanitate & oleum &
 operam perdens. Proinde multo rectius, multo ho
 minibus dignius est, illud cuiusdā Persæ apophtheg
 ma, qui negauit tormentis opus esse, ad exquiren
 dum uerum, uino enim id rectius elici. Etenim quid
 quid est in corde sobriorū, hoc in lingua Ebriorum
 est, adeo ut aliquando etiam, uoces per iugulum re
 dituras, effutiant. Hinc principes, consiliariorum
 suorum ingenia, mores, animum erga se exploratu
 ri, ad computationem largiorem illos inuitant. Id
 quod Horatius indicat, dum in arte poetica inquit,
 Reges dicuntur multis urgere cucullis, Et torquere

E B R I E T A T I S

Ebrietas for-
tes facit

Viro fatigato
robur ualde
uinū auget

Ebrietas ami-
citiā conciliat

mero quem perspexisse laborent, an sit amicitia dig-
nus. Sunt qui corporis robur magno emerent, at illud
uel una Ebrietas præstat. Et si mihi forsitan derogas
fidem, audi quid dicat poetarum minime mendax Ho-
merus. αὐδοὶ κεκμηῶτι μενὸς μέγα οἶνος ἀέξῃ.
Id quod perspexerunt imperatores, qui in bello præ-
ter alia multa, hoc unum prospiciunt, ne exercitus
potus inopia laboret, dubio procul non clam illis est,
corporis robur, perpetua bellandi assiduitate exhau-
stum, uino, ceruisia, restaurari. A balneis nemo
non nostrum poculis largioribus indulget, nullo alio
nomine, nisi ut uires caloribus debilitatas, restauret.
Quid? quod homines alioqui uel quibusuis damis fu-
gatiores, ubi paululum biberint, nec cum Marte ip-
so, nec cum Bellona in certamen descendere formi-
dant. Cui rei fidem facit Horatius in libro Epistola-
rum pri. Quid non Ebrietas designat? operta reclu-
dit. Spes iubet esse ratas, ad prælia trudit inermem.
Sunt Philosophi qui non adeo igne, non adeo aqua,
atq; amicitia opus esse asserunt. Illa uero nullibi faci-
lius contrahitur, quàm inter pocula. Plutarchus mensam
φιλόποιορ hoc est, amicitie conciliatorem uocat,
quando enim in una mensa accumbunt, quorum alius
alium uel nunquam de facie uidit, mox ultro citroque bibe-
di uicissitudine arctissimo amicitie foedere copulantur.

Huc

E N C O M I V M

Huc pertinet quod in tabernis meritorijs, & alijs locis in quibus ad compotandum conuenitur, alius alij conciliandæ amicitiae gratia propinat. Scythæ Luciano autore, uel adamante firmiores amicitias putabant, quas inter pocula contraxerant. Porro Christus charitatem suum mandatū esse dixit, tesseram esse docuit, qua illi, qui sub suo præsidio militent, cognoscantur. At illa inter compotores maxima est. Charitas uel Paulo teste, non tam sui compendij, quàm aliorum est studiosa. Iam quotus quisque potatorum est, qui non mallet suum compotorem, quàm se plenis poculis obrui? Illa compotorum charitas, etiam popularibus sermonibus iactatur. Eat modo quisquis uolet, & Ebrietatem ut homine indignam calumniatur, cum hæc amicitia inter se iungat homines, hæc charitatem inter homines exuscitet. Non ullum uerbum de Ebrietatis commodis faciam, si hoc unum addidero, Ebrietatem uenenum quoque ipsum, quo non aliud præsentius, è medio tollit homines, in hominibus extinguere. Quod si fortasse uobis non uerisimile uidebitur, Audite quæso, quid Lilius Historicus ille celebris, de Vibio Virio senatore Campano memoriæ prodiderit, qui cum bene epulatus, cum septem et uiginti senatoribus alijs uenenū sumpsisset, impletæ uino ciboque uenæ minus efficacem in maturanda morte uim ueneni

bb iij

E B R I E T A T I S

Confutatio
fecerunt . O diuinam Ebrietatem , quæ ueneno uenenum est , quæ , quod homines citius dicto prorsus exanimat , eijcit , innoxium facit . At uero hic non dubito , quin pleriq; inter uos mihi tam immodicis laudibus , Ebrietatem effferenti , obiecturi sint . Ecquor sum attinet te argumentis , nescio quibus , Ebrietatem attollere ? Nostim quid Christus saluator noster dicat ? Ne grauentur corda uestra crapula & Ebrietate . Præterea , Paulus ad Ephesios inquit . Ne bibite uinũ in quo est luxuria . Audite uos quicumq; his locis Ebrietatis laudes eleuatis , non nego locos , non nego auctoritates , sed recte interpretor , sed Ebrietatis à me laudatæ laudibus , ne tantillum quidem detrabere contendo . Primo omnium , Christus non dicit , ne inebriamini , sed ne grauentur corda uestra Ebrietate . Dubio procul interminans Ebrietatẽ illam furiosam , quæ non uoluptate quadam mentem perfundit , sed prorsus extinguit , de qua nos non ullum uerbum fecimus . Nos illius Ebrietatis Encomium decãtauimus , quæ à tot sanctis uiris , tot populis celebrata est , celebraturq; , quæ tot commodorum nundinas secum importat . De illa uero corda hominum grauante , nihil diximus quicq̃ . Porro quod Paulus dicit , Ne bibite uinum , in quo est luxuria , non certe nobis uinum in totum interdicit . Geneseos cap . 2 . Scriptura inquit

E N C O M I V M

ra inquit; Quod omnia quæ Deus creauit, fuerint ualde bona. Vinum cum creatura Dei sit, qui nam fas erit, ab hoïbus prohiberi, ne in usum uertatur? Paulus aliàs omnibus à Deo in usum nostrum creatis, cum gratiarum actione utendum esse scribit. Qui nam igitur hoc loco uini usum nobis interminabitur? Proinde uidetur mihi Apostolus, immoderatū illum uini usum interdiceret, qui mentem eripiat, qui nulla uoluptate nos recreet. Alioqui si in totum nos à uino, Ebrietatis effectore maximo, abstinere uult, cur nam Theum suum iubet, ut uino, ad refocillandum stomachum utatur? Auditis optimi auditores, quæ nihil agant, qui his scripturæ locis, Ebrietatis laudes obnubilare uolunt. Quod si uobis non tot sancti uiri, tot populi, Ebrietatis studiosissimi cultores, Ebrietatem commendant, si uobis non Ebrietatem commendatam red
Epilogus
dit, quæ morbis tam animi quàm corporis medetur, orationis facultatem nobis suppeditat, ingeniosos, solertes facit, quæ Poetarū furorē adauget, uires corporis fractas restaurat, uenena extinguit, si inquam hæc uobis Ebrietatem non fauorabilem fecerint, poenitebit me tam multorum uerborū, donec uixero. Ego dicēdi finē facio. Vos ualete, et quæ dixi expendite, ut per noscatis Ebrietas exigēda, an recipiēda sit uobis prius.

D I X I.

bb iiij

ENCOMIUM

MUSCAE ELVCIANO,

INTERPRETE CHRIS-

tophoro Hegendorphino.

MUSCA LOQVITVR.

*Musca ego sum, fateor, totum contempta per orbem
Non ullo possum uiuere tuta loco.*

*A patinis pellor, locus inter pocula nullus
Est mihi, sum fronti non bene grata tuae.*

*Sed lege, de me quae conscripsit Lutus olim
Non dubium est tibi quin gratior hinc fuero.*

*Si graia minime poteris me noscere lingua
Me lege, quae latia sum celebrata phrasi.*

F

I N I

S

CHRISTO

PHORVS HEGENDOR

PHINVS IOACHIMO MI

riciano & Iohanni de Konopath Polo-

no, discipulis suis Salu-

tem Dicit.

VM NV PER INTER
alia Lucianica, istud Muscæ
Encomiū mihi in manus in-
cidisset, non potui non lati-
nis hominibus latine redde-
re, partim quod exemplum
est illarum materialium, quas

Aulus Gellius ἀδξσσ à ueteribus appellatas scribit.
Partim quod huic tempori, quo muscæ adeo nobis mo-
lestæ sunt, non male congruere uidebatur. Vobis ue-
ro duobus quicquid est libelli, dedicare uisum est, si-
mul ut mei erga uos amoris argumentum esset. Simul
ut ad literas bonas, quarum amore flagratis, perpe-
tuo amandas instigaret. Non dubium est, quin, bo-
ni uiri, boni, quicquid est, cōsulturi sint ὁ δὲ ἐδλός,
ἐδλός. Quod si mali nostrum institutum carpsere-
rint, nō erit curæ Hippocridi, ὁ μὲν πανκρὸς οὐδ' αὖ

bb 5

M V S C A E

ἄλλο πλὴν κακός, ut inquit Euripides. Bene
ualete in Christo IESV, & me, ut facitis amate.
Lipsiae ipsis ferijs Magdalena.

E N C O M I V M M V S C A E

A magni tudine
A Volatu
Musca non minutissima auium est, si Mulioni-
bus, si Culicibus, & his etiam exilioribus com-
paretur. Sed tanta illas magnitudine superat, quanto
ipsa ab ape longo interuallo relinquitur. Volitat nõ
ueluti aliae aues uolare solent, ut cum his quidem cor-
pore undequaq; efferatur, cum illis uero alis primo-
ribus utatur, sed more Locustarum, more Cicada-
rum, more Apum, uolare consueuit. Nisi quod ma-
gis q̄ illi alis strepitat. Hoc alis mollioribus praedita,
quo uestis Indica & tenuior & exilior ueste Graeca
est. Equidem non aliter atq; Pauones, alarum flore
decora est, maxime si quis illam obtueatur, quando
alis ad solem explicatis subuolat. Porro uolatu suo
non uespertiones continua alarum agitatione refert,
non more Locustarum cū subsultatione quadã, neq; ut
Vespæ cum Bombo quodam uolitat, sed æqualiter ad
quamlibet aeris partem se porrigit. Adhæc hoc quoq;
Musca accedit, quod non tacite prorsus, sed cum can-
tu quodam uolitat, non minaciter, ut & culices &
Muliones faciunt, non graui Bombo molesta est, ut
apes,

E N C O M I V M

apes, non horribile quiddam, non minax uolatu suo
 præ se fert, ut *Vespis* in studio est, sed hoc suauior
 est, quo & tuba & cymbalis tibiæ mellitius sonant.
 Cæterum tota corporis harmonia hæc est. Caput
 quidem arctissime ceruici astringitur iuxta ac cir-
 cūactile est. Non enim ut *Locustis* ita *Muscis* quoq;
 caput concretum est. Oculi uero prominuli sunt, nō
 parum cornu habentes. Pectus ipsum bene adfixum Ab omnibus
 est. Excreuerunt illi pedes, non ueluti *Vesparum* corporis mem-
 beres sunt, adeo constricti. Quid q; & ipse uenter bris
 satis munitus est? adeo ut thoracem dicas. Cingulū
 illi est latum, squamis obsitū. Quod si impetitur, nō
 se natibus ulciscitur, ut *Vespa*, ut *Apis*, sed ipso ore,
 ipsa *Proboscide*, (nam & hac non aliter, atq; ele-
 phas prædita est) & prædatur et arripit ac adnata re-
 tinet, coxæ in summo non absimilis. Ex ipsa uero
 dens prominet, quo morsicat, bibit sanguinē. Bibit
 & lac, morsicat uero non adeo magno dolore illo-
 rum, quos mordicus arripit. Sex pedibus innititur,
 quatuor quidem gressum facit, anterioribus uero ui-
 ce manuum utitur. Si uideas illam quatuor inceden-
 tem, & edulij quid in manibus gestantem, mi-
 rum ni admodum hominem referre dixeris, adeo
 non aliter atq; nos se gerit. Neq; uero *Musca* statim
 euadit. Primo omnium uermis est, qui uel ex homi-

**Generatio
Muscae**

nibus uel alijs animantibus uita defunctis proserpit. Deinde non multo post, pedes effert, nascuntur alae ex reptili, auicula nascitur. Vterum fert, uermem quendam parit, postremo musca prodit, iisdem quibus homo cibis alitur. Non alium q̄ homo uictum queritat. In eadem mensa cum homine accumbit, omnia gustat, praeter oleum. Hoc enim si bibat moritur. Vitae est non admodum diuturnae, oppido angustis limitibus, uita illius circumscripta est. Ipsa luce impensissime gaudet, in hac uersatur, noctu quidem interquiescit, neq; uolatu, neq; cantu ulli negotium facescit, sed subuolat & interquiescit. Intellectu uero non mediocri pollere, dicere possum, maxime cum insidiatorem, iuxta ac hostem Araneum fugit, illum enim insidias struentem, obseruat, oculos ab illius non dimouet oculis, declinans impetum, ne irretita capiatur, ne retia bestiolae huius incidat. Porro de animi magnitudine, de fortitudine non oportet nos multum temporis dicendi occupare. Siquidem facundissimus Poeta Homerus extra omnem aleam positum Heroem laudibus uecturum, non leoni, non Pardali, non sui illius fortitudinem comparat, sed audaci animo Muscae, ut quae tam intrepide, tam alacriter homines aggreditur. Neq; uero temeritate, sed audaci pectore celebris est. Sic enim inquit Poeta. Et licet excludas tamen haud desistit

Ab intellectu

Ab animi magnitudine

desistit

E N C O M I V M

desistit, at usq; Immittit morsum. Adeo magnis laudi-
 bus muscam honestat, adeo illam amore prosequitur ut
 non semel, neq; paucis locis illius mentionē aspergat.
 Usq; adeo Muscæ mentio uersibus ornamentū addit,
 modo enim gregarium eius uolatum ad lac percenset.
 Modo uero Mineruā, à Menelao telum, ne in leta-
 lia membra incidat, propulsantem, comparans matri
 sane q̄, super puero somnū capiente, sollicitæ, Mus-
 cam exempli loco inducit. Præter hæc pulcherrimo
 Epitheto ipsas ornat, dū α δὲ γὰρ hoc est, assiduas fre-
 quentesq; appellat. Nō parum muscis tribuit, cum
 gregem illarum, gentem uocat. Adeo uiribus pollet,
 ut ipsa morsicando uulnus incutiat. Neq; uero solum
 hominis cutem adfligit, sed etiam leonis, sed etiam e-
 qui. Quid? quod et Elephāti (nares illius ingressa, sua
 ipsius proboscide, pro magnitudinis modulo) nego-
 tium exhibet. Enimvero congressus concubitusq;
 nuptiarum, multa ipsis libertas est, & masculus non
 quidem more Gallorum, si conscenderit illico desilit,
 sed deportatur aliquandiu à foemina, & illa sponsum
 suum portat, & conuolant, aereum illum concubi-
 tum, uolatu nō interturbantes. Si etiam Muscæ caput
 amputetur, aliquandiu in corpore & uiuit & spirat
 Hæc quæ dixi parua sunt, Hoc quod in illarum natura
 multo maximum est, narrare cōsiliū est. Illud nūmi

Ab Epitheto

rum quod unum Plato ille in disputatione de immortalitate ipsius animæ, præterisse mihi uidetur. Musca enim demortua cinere superfuso ad uitam redit. Et noua quædam generatio, et uita alia de integro illi exoritur. Sic persuasum omnibus esse reor, animã Muscarum immortalem esse. Siquidem licet abeat, tamen postliminio redit, cognoscit, exuscitat corpus, Muscam uolatu promouet. Hæc, fabulæ de Hermotimo Clazomenio fidem facit, de quo memoriæ proditum est, quomodo anima sæpe illum destituerit, quomodo alio profecta sit. Deinde uero quomodo reuersa, corpus occuparit, Hermotimum resuscitarit. Sed ad Muscam nostra redeat oratio. Musca otio non illubenter indulget. Non ingratis quieti nauat operam. Illis, quæ ab alijs magno labore parta sunt, fruitur. Nulla non mensa illius frequentia, referta est. Non capræ mulgentur, quin musca adsit. Apes non minus Muscis quàm hominibus suam nauant operam. Coqui, musca sæpe obsonia cõduunt. Regibus ipsis cibos prægustat. In mensa ultro citroque comeans tam lautis quàm Rex dapibus accipitur. Breuiter nullis non quibus rex fruitur. Nidum, seu ut rectius dicã, domum non uno loco constituit. Immo errabundo uolatu, uel ad Scythas usque defertur. Vbicunque uero nocturnis tenebris opprimitur, illic et larem constituit et nidum figit.

In tene

Ab otio

A frequẽtia

E N C O M I V M

In tenebris, ut antehac dixi, nulli rei dat operã, neq;
 enim cupit latere, si quid facit, neq; inducit quippiã
 facere, quod factum illi pudorem incutiat. In fabulis
 traditur, Muscam olim puellam quandam fuisse, for ^{Metamorpho}
 ma egregia, loquaculam, nugacem, canoram ut quã ^{sis Muscæ}
 maxime, quorũ nomine à Diana adamata sit. Ambas
 uero Endymionis amore flagrasse. Deinde uero ubi
 odiose nugacula, cantiunculis obstrepera, petulãter
 gesticulosa, adolescentem somno deditum, subinde ex
 citaret, illum ægre tulisse. Dianam uero ira percitã,
 hoc nomine illam in Muscam transmutsasse. Et hinc es
 se pleriq; putãt, quod omnibus somno indulgentibus
 maxime uero Iuuenibus, & illis quidẽ teneris somnũ
 inuideat. Etenim Endymionẽ nõdũ è memoria excidif
 se credibile est. Porro quod morsicat, quod sanguinis
 desyderio flagrat, non tam ferotiã q̃ amoris, iuxta ac
 beneuolentiã erga homines documentum est, & quã
 tum fieri potest, & uenustula est, & nonnihil etiã de
 uenustatis flore decerptum est. Floruit olim & eius=
 dem nominis, Poetria quãdam forma oppido q̃ elegã
 ti, ac cordata mulier. Fuit & meretrix quãdam apud
 Athenienses insignis, de qua Comicus quidã Poeta
 dixit. Musca ad pectus usq; morsum adegit. Adeo
 neq; Comicus Muscæ mentionẽ facere dedignatus est.
 Quid uero commemorem quod nec parentes, suis

M V S C A E

filiabus muscarum nomen indere pudet? Musca & in
 Tragœdia non mediocri laude tollitur. Sic enim prodi-
 tum est. Mirum uero Muscam intrepido robore uiro-
 rum corpora, ut etiam cæde impleantur, insilire. Vi-
 ros uero armatos, hostium trepidare hastam. Amplius
dicendi campus, de musca Pythagorica mihi aperire
tur, nisi illius historia notior esset, q̄ ut narrato opus
sit. Nascuntur uero maximæ Muscæ, quas multi mili-
 tares uocant, tum bombo asperrimo tum uolatu perni-
 tiosissimo præditæ. Illæ uero diuturnam agunt uitam to-
 tum hyemem citra cibum transigunt. In laquearia ma-
 xime subuolant. Deniq; quod in illis admiratione, ma-
 xime dignum est, utraq; & quæ uirorum, & quæ
 foeminarum sunt officia faciunt. Incedentes non ali-
 ter atq; filius Veneris & Mercurij, mixta natura,
 gemina pulchritudine conspicuæ. Multa
 mihi adhuc sylua de muscis suppete-
 ret. Sed finem orationis faciam,
Ne uidear iuxta Prouerbum,
ex Musca Elephantem
facere.

Nota

Aptus epilo-
 gus per pro-
 uerbum.

EPITAPHIVM

EPITAPHI

V M M V S C AE

Musca iacet dulcis, phiala submersa, Lyæi.

Cæsaris epotans pocula, Musca iacet.

Musca iacet, patinas uolitans per Cæsaris amplas.

Musca iacet Cereris maxima pernities.

Musca iacet, solita est, quæ regum ledere frontem.

Musca iacet cinis est, quæ cinis ante fuit.

CLARISSIMO

VIRO LAVRENTIO

Zoch Iuris utriusq; D. Doctissimo, Re

uerendissimi Episcopi Moguntinen-

sis à consilijs, Domino suo cum

primis obseruando, Chri

stophorus Hegendor

phinus. S. D.

NON sum nescius, Doctor doctissime, plerosq;
me & temeritatis & frontis perfrictæ accusa-
tuos, quod ego homo nullius in literis græcis nomi-
nis, parua orationis latine supellectile instructus.

M V I H I V M

istam Demosthenis orationem uertere nō dubitarim, qui præterq̄ quod inter Græcos Oratores facile est grauissimus, ita quoq; est Atticissimus, adeo ut nisi quis atticismos melius quàm ungues suos teneat, nisi linguæ latinæ ditissimus sit, nō admodum laudabilem in Demosthene uertendo operam sumat. Irritabit & multos hoc, quod non solum Orationem istam à me uersam in scholis Iuuentuti pronunciarim, uerū etiā in lucem edam. O clamitabunt quā uerum est illud Thucydidis ἀμαθία μὲν θράσος, λογιμὸς δ' ὄκνον φέρει. Clarissime doctor agnosco temeritatem, agnosco frontē inuerecundā, sed ita ut sperē me, si non oībus, at candidis, æquis hoībus probaturū istā meam temeritatem, istam meā propudiosam frontem, non omnino damnabilē esse. Principio cū Lipsiæ orationem istam Demosthenis scholæ publicæ prælegendam suscepissem, uidebam auditores sententias Demosthenis nō assecuturos, nisi illas seorsim dictarem. An uero illud quantumuis temerarium, quod publicæ utilitati datur, in crimine esse potest? Si quis in sylua, omnibus uijs, & arboribus & dumetis undiq; interclusis, in medias arbores, in media dumeta irrumperet, & uiam qua commode triposset, faceret, temerarium quiddam auderet, sed nihilominus, uia, qua ingredi liceret, aperiretur. Ego, cum Orationē Demosthenis

mosthenis in manus sumpsissem, & uiderem omnia
undiq; sententiarum, iuxta ac atticismorū angustijs oc
clusa, temerariū quidem facinus audeo, dum oratio=
nem uerto, sed utile, ut quod efficiebat, ut auditores,
quod audirent, assequerentur. Deinde cum animad
uerterem, Iuuenes, apud nos mire in uertendis Græ
cis frigere, uolui uel meo periculo, edita in lucem
oratione (Non enim admodum mouent Iuuentutē,
illa in scholis dictata) Iuuenes ad græca uertenda
inflammare. Dubio procul uisa ista oratiōe à me è græ
co in latinum conuersa, sic cogitabunt. Si ille in De
mosthene autore tam graui, tam difficili uires suas ex
periri non dubitauit, eccur nos in autoribus faciliori
bus non etiam uirium nostrarum periculum ceperi=
mus? En audis clarissime doctor, me temerarium qui
dem facinus designasse, sed quod Iuuentuti cumpri=
mis usui futurum sit. Postremo licet mea curta dicēdi
supellex, non omnibus grauissimi Oratoris orationi=
bus explicandis suffecerit, tamen quod potui, candide
præstiti. Est uero in magnis & uoluisse satis. His o=
pinor rationibus apud æquos homines meam temerita
tem tueri potero. Quicquid uero maleuoli, iniqui re
rum omnium Iudices in me dixerint, in paruo ponā
discrimine. Solent illi Aristarchi, si Dijs placet, in=
star quorundam canum, sæpe quidem latrare, sed

raro mordere. Cæterum cum sine patrono præsertim
isto seculo, quo serè illi iniqui censores regnant, in lu-
cem edere, parum tutum esset, tu inprimis occurre-
bas, cuius patrociniò, oratio in publicum prodiret.
Tum quod mihi probe congruere uidebatur, ut elo-
quentissimus Orator, tibi uiro eloquentissimo com-
mendaretur. Tum, quod tua priuata in me merita
postulabant, ut uicissim meum erga te studium testi-
ficarer. Quidam dixit, Turpe esse amico unice amã-
ti in amore non respondere. Ego uero nõ minus tur-
pe puto, amico de se bene merito, non quacunq; ra-
tione fieri potest, ἴσον ἴσῳ αὐτῷ φίλῳ γὰρ conari. Ac-
cipe igitur doctissime Doctor, orationem istã à me uer-
sam, mei erga te amoris testem, ut ille inquit, Atticũ.
Vulgo dici solet, cum illo debitore liberaliter agendũ
esse, qui, cum in solidum æs alienum dissoluere ne-
queat, resoluit quantum potest. Ego cum nomen
meum, ex rationario tuo ad assem usq; expungere nõ
possim, interim quicquid do boni consules, donec in
solidum reuendi copia detur. Bene uale, & orationẽ
istam tibi dicatam, eloquentia tua aduersus nostrates
Sycophantas, quibusuis Atticis ad calumniãdum pro-
pensiores, gnauiter tuere. Iterum Vale.

ORATIO

DEMOSTHENIS DE

RHODIORVM LIBERTA

te, è Græco in latinum uersa.

ARBITROR VOS, O uiri Athenienses, de rebus magnis, grauibus, consilia ineuntes, oportere cuilibet dare libertatem consulendi quæ uelit. Ego uero non unquam magni negotij esse putauim, uos quæ optima sunt, docere. Ut enim quod sentio simpliciter dicam. Omnes mihi quæ factio opus sunt compertum habere uideamini. Sed persuadere, ut quæ optima uisa sunt, factis exprimatis, difficile existimaui. Postquam enim aliquid uobis optimum factu uisum est, & communibus suffragijs decretum, tantum abest ut fiat, quantum aberat priusquam uobis faciendum uideretur. Inter alia uero, quorum nomine uos Dijs gratias debere censeo, hoc unum est, quod illi, qui non ita diu cum summa illorum contumelia bellum uobis intulerunt, nunc in uobis solis salutis suæ spem ponant. Id quod cum alijs, tum isto tempore dignum est, quod

cc iij

DE LIBERTATE

Animaduertatur. Si enim consilia, quæ oportet de re
illa diuina, quod aiunt, uirgula, uobis oblata ceperitis,
execrationes, quibus plerique nostram urbem detestati
sunt, ipso facto, cum clara nominis uestri gloria diluere
continget. Conquesti enim sunt Chij & Bysancij,
& Rhodij nos ipsis insidias ponere, & ideo bellum
hoc postremum aduersus nos adornarunt. Porro certum
est Mausolum, cuius & ductu & suasu omnia gerun-
tur, qui se amicum Rhodiorum esse simulat, ipsorum
libertatem ablaturum. Chij uero & Bysantij ostentan-
tes se Rhodijs, communi belli foedere obstructos, rebus
ipsorum adeo afflictis nulla ope succurrunt. At uos
qui illis timori fuistis, soli omnium, salutis ipsis autores
estis. Id quod si omnibus quaqua uersum populis in-
notuerit, hoc futurum est, quod multi in nullis non
urbibus, certissimum salutis ipsorum signum habituri
sunt, si illis uobiscum amicitia intercedat, quo ecquod
maius bonum nobis accidere poterit? quam quod tam
multorum & quidem ultraneorum amicitiam non pro-
uisam adipiscimur. Cæterum hoc mihi mirum uide-
tur, quod uideo Bysantios iuxta ac Chios, ægy-
ptiorum saluti consulentes, ut urbem illorum sibi de-
uincirent, diuersum adeo a sententia regis facere. In
Rhodij uero populi libertate recuperanda, illum ipsum
uirum formidare, cum illos grecos esse, omnes ex-
ploratum

R H O D I O R V M

ploratum habeant, hos uero in imperio regis desper-
 sos neminem lateat. Nec opinor, plerosq; uestrum fu-
 gere, quod cum de negotijs regis consilia conferretis,
 ego primus in medium progressus consuluerim, & ni-
 fallor solus, aut certe secundus dixerim, uos mihi sa-
 pere uideri, si non propter oblatam uobis armorū &
 reliqui apparatus belli occasionem, cum Rege inimicē-
 tie ansam quæreretis, sed præpararetis uos, aduer-
 sus inimicos, si qui emergerent, arceretisq; Regem il-
 lum, si uos iniurijs onerare aggredideretur. Et hæc quæ-
 dem dixi. Vobis uero non recte dicta putabantur,
 quamuis uobis, hæc quæ à me dicebātur, cordi erant.
 Quod uero id temporis dixi, etiamnum dico. Si enima
 rex me in consiliorum suorum ordinem cooptaret,
 non aliter ipsi consularem atq; uobis consului, nimi-
 rum ut pro rebus suis ipsius asserendis, bellum conse-
 reret, si quis græcorum illi aduersari uelit. Porro il-
 lorum, quæ sibi minime conuenirent, nec imperium
 uendicare æquum esse. Si igitur, uiri Athenienses,
 penitus cognouistis, quàm uiribus rex ipse creuerit,
 Nimirum, quod aliquos in urbibus anteuortat, quod
 fuco facto, aliquos in urbibus cōmorantes, suis bo-
 nis exigat, non recte, ut mea fert quidem sententia,
 cognouistis. Siquidem uos citra huius operam subsi-
 diariam, nec ius uestrum belligerando tueri posse, &

DE LIBERTATE

æqua, iniqua, ab illo tolerari oportere putatis. Prin-
 cipio hoc minus illius auxiliaribus copijs uobis opus
 erit, quanto magis ea quæ supra de rege dixi expen-
 deritis. Deinde, quæ oportet sapere uidebimini.
 Enimuero nihil noui in præsentiarum dico, dum iu-
 beo, ut Rhodios in libertatem uindicetis, neq; uos
 etiam, si à me persuadeamini, facietis, ego uobis
 memoriam illorum, quæ olim facta sunt, & quæ
 olim tulistis, renouabo. Vos o uiri Athenienses,
 aliquando Timotheum emisistis, ut Ariobarfanem bel-
 lo adiuuaret, decreto adiungentes, ne foedera cum
 rege disrumperet. Ille uero cum Ariobarfanem à rege
 manifesto descuiisse conspicatus esset, Insulã Samum
 à Cyprothemide, quem Tigranes regis præfectus, illic
 collocarat, præsidijs munitam esse, Ariobarfani non
 auxiliarem in bello operam præstare improbum du-
 xit. Samum uero insulam obsidione premens, &
 bello cum Tigraue commisso, liberam reddidit, & in
 hodiernum usq; diem, propter hoc Timothei factum
 non ullũ belli incendium exarsit. Non enim ullus tam
 ferociter pro rerum suarum pomerio propagando,
 quàm pro rebus, quas aliquandiu possedit, in posses-
 sione retinendis bellum gerit. Si rebus nostris aliquid
 decedere uidetur, pro uiribus nemo non belligera-
 tur. At uero ubi pro rerum ipsarum finibus dilatan-
 dis decertatur,

*In præ-
 sentia
 re,*

R H O D I O R U M

datae sint, uester populus liber esse permittatur. Cō-
 pertum habent illi libertatis populorū osores, nullos
 alios populos, iterum ad libertatam recuperandam
 arma sumpturos. A quibus uero illis aliquid mali acci-
 dere posse existimant, hos funditus subuercere uo-
 lent. Cæterum alios quidem, qui in quosdam ciues in-
 iurijs sunt, hostes ipsorum, qui iniurijs afficiuntur,
 existimare oportet. At illos, qui Rempub. pessun-
 dant, ac è libertate in paucorum dominationem tra-
 ducunt, communes admoneo, ut hostes habeatis.
 Nam omnes libertatis cupidi estis. Deinde & iustum
 est, o uiri Athenienses, uos liberos ita adfectos uide-
 ri erga populos infortunio oppressos, ut alios erga
 uos adfectos uolueritis, si, quod omen Dij auertant,
 tale quid contingeret. Etenim quamuis quis dicere
 posset, Rhodios merito tantis malis expositos esse,
 tamen isto tēpore, istud dici non conuenit. Mea hæc
 est ratio, illos qui prospero fortunæ flatu utūtur, opor-
 tere semper optime uideri uelle his, quibus fortuna re-
 flat. Siquidem quid futurum sit omnibus hominibus
 ignotum est. Ego quidem hic non raro aliquos dicere
 audio, quod cum urbs nostra olim periclitata sit, ple-
 riq; illam seruare, communibus consilijs statuerint.
 Ex quibus ego in præsentia solum Argiuorum, &
 quidem paucis mentionem renouabo. Non enim ue-

DE LIBERTATE

lim uos, qui semper commendati estis hoc nomine, quod infortunio laborantes, seruaretis, in hac re Argiuis inferiores uideri, qui cum regionem, regioni Lacedæmoniorum finitimam habitarent, & illos terra iuxta ac mari potitos conspicerent, non moram interposuerunt, non reformidarunt erga uos beneuoli uideri. quid quod? cum Legati aliqui è Lacedæmone, ut prædicant, profecti, aliquos ex uestris profugis postularent, comunibus suffragijs decreuerunt, ut nisi ante solis occasum abeant, se illos hostium numero habituros. Iam o uiri Athenienses, an non turpe erit, cum multitudo Argiuorū non imperium Lacedæmoniorum illis temporibus formidarit, neq; fortitudinē, si uos Athenienses Barbarum hominem, maxime si fœminam formidaueritis? Atqui Argiui negare non possunt, se nō raro à Lacedæmonijs uictos, uos uero regē sepe numero uicistis. Victi estis, ne semel quidē, nec à seruis regis, nec à rege ipso. Quod si rex urbe potitus est, aut pessimos quosq; Græcorum & proditores ipsorum pecunia corrumpendo potitus est, aut nullo modo aliter potiri potuit, quanq̄ nec hoc quidem ipsi contigit, quinetiam comperietis ipsum, urbem Lacedæmoniorum omni suo robore exuturum, & de imperij sui summa, bello aduersus Clearchum et Cyrum sumpto periclitaturum. Neq; uero manifesto

Marte

R H O D I O R V M

Marte unquam uicit, nec per insidias sibi uincere contigit. Video plerosque uestrum, Philippi quasi regis nullius precij se penumero curam abijcere. Regem uero Mausolum quasi inimicum uiribus pollentem, in his quae sibi elegerit, formidare. Quod si illum, ut hominum leuis monet, non arcemus, huic uero, ut formidando omnia concesserimus, aduersus quos o uiri Athenienses signis collatis pugnauerimus? Non de sunt apud nos Rhetores, qui oppido quam grauter dicunt, pro alijs aduersus uos, quibus ego consilium dederim, ut tam grauter, tam eloquenter pro uobis aduersus alios, quae iusta sunt dicere meditetur, ac ut ipsi, quae recta sunt, primi factis declarent. Admodum enim absurdum est, aliquem uos quae iusta sunt docere, ipsum uero non iustitiae officijs occupari. Nec est iusti Ciuis in meditato quidem habere orationes contra uos, sed nullas quae in rem nostram esse possunt. Agite igitur per Deos, perpendite. Quid uero tandem rei est? in Byzantio nullus est qui doceat illos, ne Calcedonem occupent, ut quae regis quidem est, uos uero occupatis eam, et non honeste ab illis occupari potest, nullus est qui doceat, ne urbem uestram Sylibriam aliquando belli sociam, ipsis tributariam faciant, et ne regionem istam Byzantij sibi adscribant praeter iuramentum et pacta, in quibus liberi esse

D. E. L. I. B. E. R. T. A. T. E

populi scripti sunt. Neq; dum Mausolus in terris superstes est, neq; ubi in fata concesserit, Artemisiam ullus docturus est, ne Coum & Rhodum & alias urbes Græciæ occupet, quarum urbium, fœderibus cū Græciæ populis initis, & rex illarum dominus, & pro quibus Græci, qui quondam floruerunt, multa pericula, præclara certamina exhausserunt, non stetit. At uereor quod nō dictis, ut æquum est audituri sint, etiamsi de utrisq; aliquis dicat. Ego uero æquitati consentaneum esse duco, ut populum Rhodiorum exulem in patriam reducamus. Quinetiā & si æquitati non consentaneum esset, tamen quando, ea quæ faciunt aspicio, conuenire arbitror, ut admoncā uos, quo populum extorrem in patriā restituatis. Cur ita? inquiet aliquis. Nimirum q̄ cum nulli non populi, quæ iusta sunt, facere uelint, nos solos non uelle turpe futurum sit, tum quod quando alij uniuersi in hoc se accingunt, ut iniurijs homines grauare possint, nos solos, nullius rei ratione habita, iustitiæ studia præ nobis ferre, non iustitiam, sed fortitudinē arbitror. Video enim uniuersos ad pæsentem uim ferri, & ea quæ iusta sunt uelle. Cuius rei exemplum uobis omnibus cognitum commemorare possum. Sunt duo fœdera, quorum urbs nostra auctor est, quæ Græci cū rege inuenerunt, quæ nulli nō laudibus tollunt, & postea Lacedæmonij

RHODIORVM

Lacedæmonij, qui, quæ accusant foedera, eadem latit
 de ferunt. In his uero utrisq; nonne hæc iura com=
 prehensa sunt? priuati in Reipub. iuris, leges commu=
 nem & æquabilem potestatem, & è media plebe po=
 pulis & primatibus concesserunt. Iuris uero publici
 optimates, infimatibus finitores constituti sunt. Cæ=
 terum cum iura uobis & scire & condere contigerit,
 ut & factis ostendere in uobis sit, consyderandum
 est. Ut uero quæ iusta sunt factis exprimatis, hæc re=
 medio fuerint, si animum induxeritis uestrum, uos
 libertatis omnium communes præfides esse. Non in=
 iuria quidem mihi maximi negotij esse uidetur, ut uos
 quæ decora uobis sunt, factis ostendatis. Nam cæ=
 teris hominibus unum certamen aduersus hostes mani=
 festos propositum est, quos si uicerint, nihil obstat
 quo minus rerum potiantur. Vobis uero, ò uiri Athe=
 nienses, duo certamina constituta sunt. Alterum
 quidem quod & alijs. Accedit & alterum illo iam
 dicto & prius & maius. Etenim oportet uos uelle
 uincere eos, qui apud uos constituerunt ea facere,
 quæ urbi uestre exitio futura sint. Cum uero Tyranni
 isti, Reipub. uestre oppressores, adeo inualue=
 rint, ut per hos nihil eorum, quæ decent, fieri sine
 magno labore, & ut dicitur, citra puluerem, pos=
 sit, uestrum multos toto cælo deerrare contingit. Fa'

DE LIBERTATE

ciunt & forsitan priuata commoda, quæ pleriq; acci-
piunt, ab illis qui mercede homines corrumpunt,
quod multi intrepide istum Reipub. statum eligunt.
Quinetiam & quis culpam perturbati ordinis Reip.
merito in uos transferre possit? Oportebat enim, o-
uri Athenienses, uos eam de Reipub. ordine senten-
tiam habere, quam de ordine militari habetis, &
quæ ista sententia est? dicet aliquis. Audite, uos il-
lum, qui ordinem sibi à duce exercitus destinatum de-
serit, infamem esse oportere putatis, & indignum,
qui cum ullo rerum cõmunium particeps sit. Oportet
igitur & eos qui ordinem Reipub. à progenitori-
bus uestris traditum, deserunt, & qui Rempub. sub
paucorum principatum detrudunt, in ordinem redi-
gere, & honore uobis consulendi priuare. Iam uero
ipsos inimicos sociorum belli et amicos uobis iuramēti
foedere obstrictos, putatis uobis bene uelle, quā quos
maxime. Inter Reipub. moderatores, quos manife-
sto urbis uestre hostes destinatos esse compertum ha-
betis, hos fidelissimos existimatis, sed non difficile
est inuentum in uobis, quod quis damnet & alia quæ-
dam, ob quæ quis uos obiurget. Cæterum excogitare
quibus rationibus, aut quibus factis ea in pristinum
gradum reponantur, quæ iam suo mota sunt loco, hoc
opus, hic labor est, nec forsitan hoc præsens tempus
patietur,

R H O D I O R V M

patietur. At si quæ proposita uobis sunt, honesta qua
dam ratione corroborare poteritis, & alia forsitan
singulatim se melius habitura sunt. Ego uero uestri
officij esse arbitror, strenue harum rerum satagere,
facere quæ urbe uestra digna sint, illud animo repu
tantes, quod gaudio uobis sit, si quando audiatis proge
nitores uestros laudari, & quæ olim gesserint narra
ri, & illorum uexilla commemorari. Agite ciues,
putate progenitores uestros, hæc apud uos deposuis
se, non ut illorum facta, uexilla spectantes ad
miratione tantum duceremini, sed ut
etiam uirtutes illorum, qui hoc
apud uos deposuerunt
factis exprime
retis.

D I X I.

Haganoæ per Ioan. Sece.
Anno M. D. XXVI.

Attica lingua
αθηναϊκος
Ad anas 2191
Aglas

A. 3 / Amalga A. 5
A. 3:6 / Annalis A. 5:6
A. 4
A. 8

mirum est quod in his litteris
quibusdam contrariis potius
significum se melius habere
offici esse videtur. Examine
facere que ut se vestigia sunt
tametsi p. gaudia nobis sit
utroque vestros laudat & que
et illorum in illis commentatur
fuitate progenitores vestros
se non in nostrum facta
in ista littera dixerunt
etiam vestros illorum
quibus nos deponerunt
factis experientia
telis

Gothi

confortin
Carania

A. 5: copia B. 2 coninua B. 2
B. 3:

disciplina
Dicitur a log

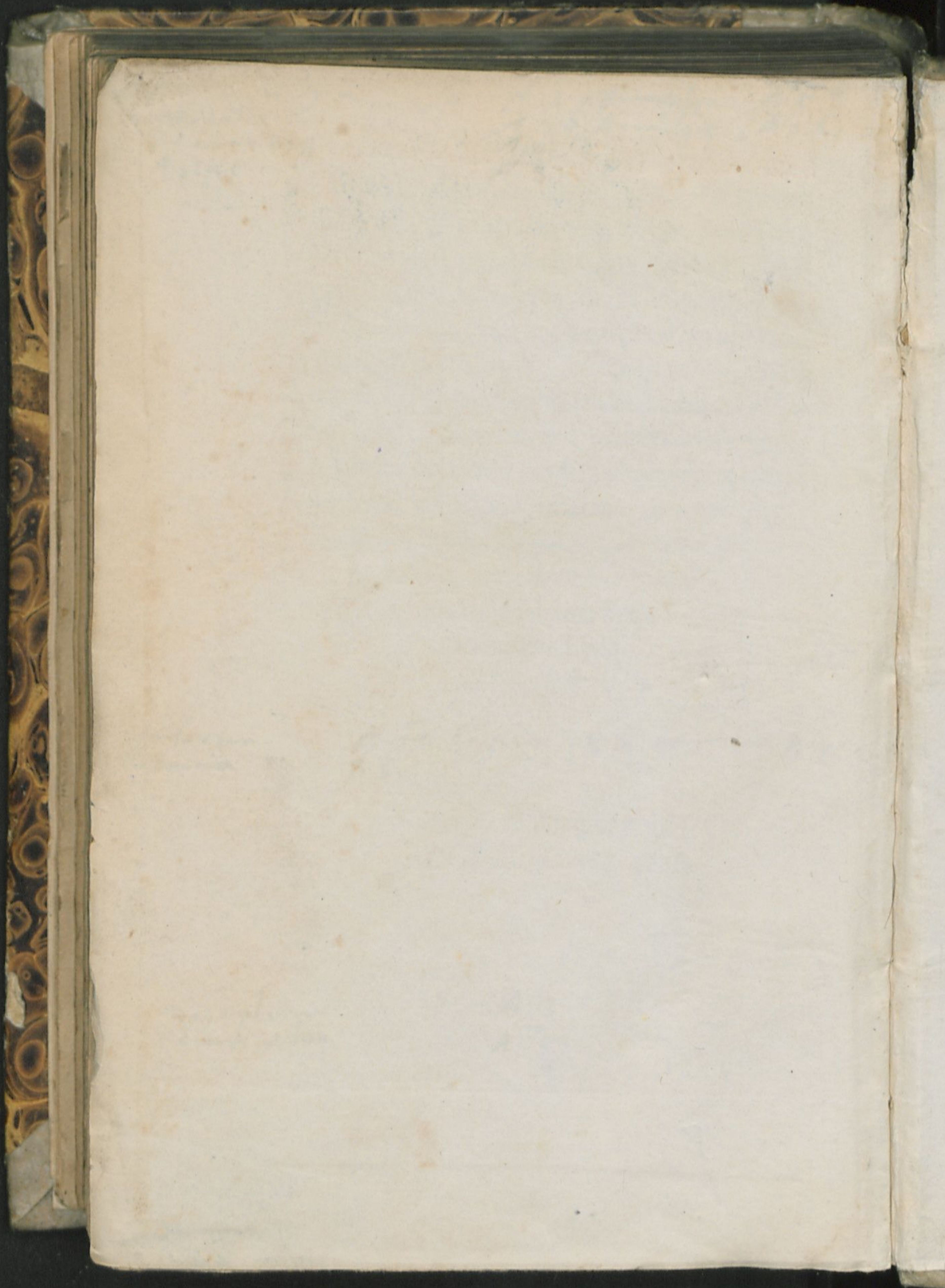
A. 3:
A. 7

358

2

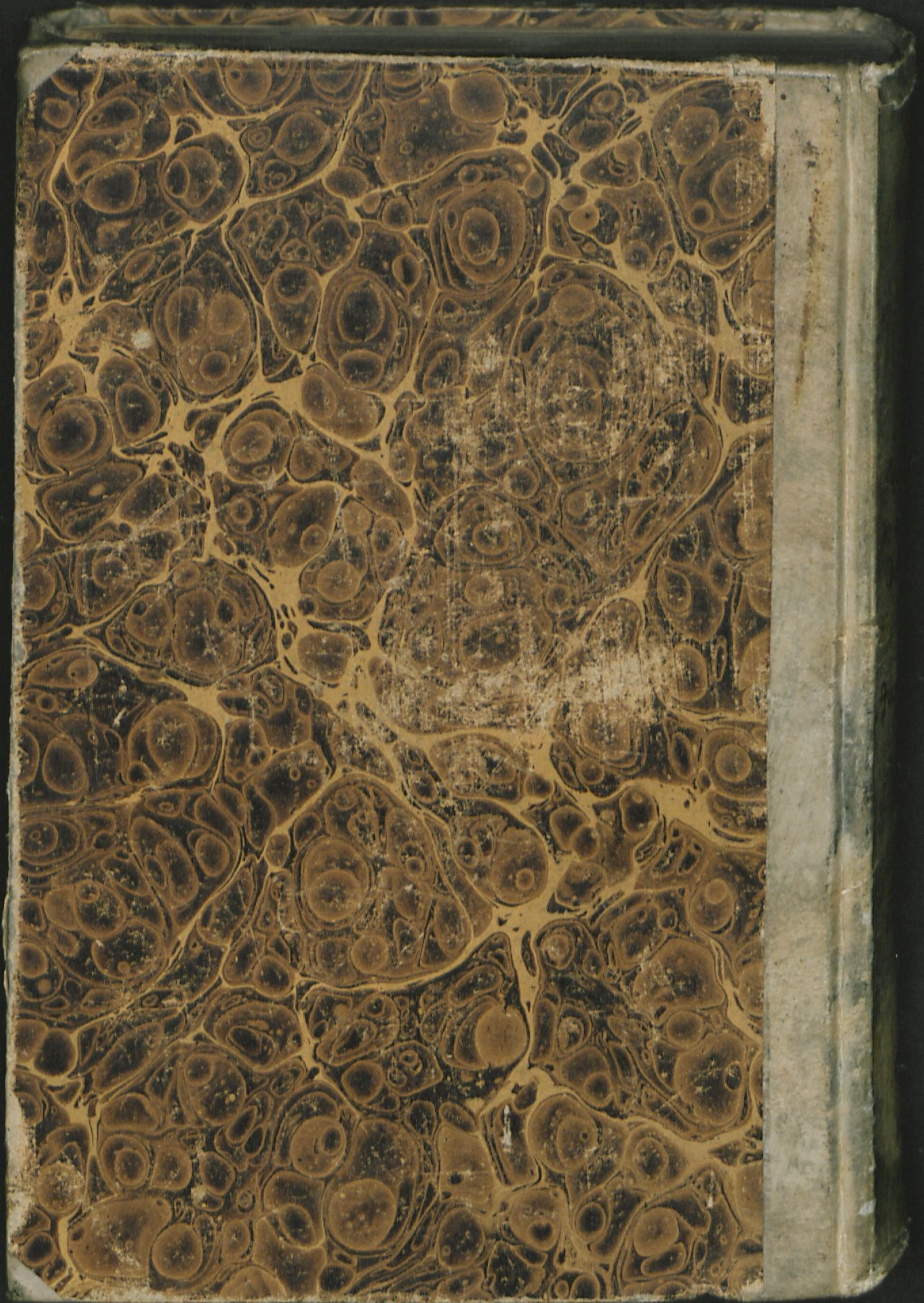

Q. 2873. 8°

X 2202853

sb.

NE

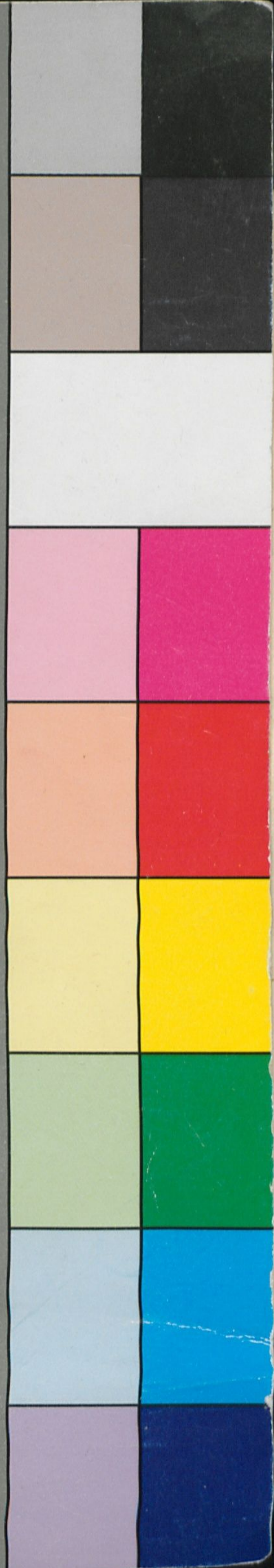

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Cl 2565

DECLAMATIO IN LAUDE MEBRI
ETATIS, MIRE FESTI
*ua, Lipsiae in corona uirorum doctissimorum pronunciata, ante
hac non edita.*

ENCOMIVM
MVSCAE ELVCIANO,
*Interprete Christophoro He
gendorphino.*

